

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MA’MURIY HUQUQ SOHASIDAGI ISLOHOTLAR: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR

IIV Surxondaryo akademik litseyi

Huquqshunoslik fani o‘qituvchisi

Karimov Islom Umidullo o‘g‘li

Anotatsiya:

Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida, ayniqsa so‘nggi yillarda ma‘muriy huquq sohasida olib borilgan islohotlar, ularning huquqiy asoslari, maqsadlari va amaliy natijalari o‘rganilgan. Yangi tahrirdagi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeks, Ma‘muriy sudlarning faoliyati va fuqarolarning huquqiy manfaatlarini himoya qilishdagi o‘zgarishlar tahlil qilinadi. Shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurash, davlat xizmati faoliyatini takomillashtirish hamda raqamlashtirish jarayonlarining ma‘muriy huquqqa ta‘siri yoritiladi. Maqolada mavjud muammolar, xalqaro tajribalar asosida taklif va tavsiyalar ham bayon etiladi.

Kalit so'zlar:

Ma‘muriy huquq, islohotlar, davlat boshqaruvi, huquqiy islohot, Ma‘muriy javobgarlik kodeksi, ma‘muriy sudlar, huquqiy davlat, korrupsiyaga qarshi kurash, raqamlashtirish.

Kirish:

O‘zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida huquqiy islohotlar davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib kelmoqda. Ayniqsa, 2017 yildan boshlab yangi bosqichga ko‘tarilgan islohotlar jarayonida ma‘muriy huquq sohasida

tub o'zgarishlar amalga oshirildi. Ushbu maqolada ma'muriy huquqiy munosabatlar, ularni tartibga soluvchi normativ hujjatlar va institutsional o'zgarishlar atroflicha tahlil qilinadi.

1. Ma'muriy huquq – huquqiy tizimning muhim sohasi

Ma'muriy huquq davlat boshqaruvi, jamoat tartibi, fuqarolarning huquqlari va manfaatlarini himoya qilish kabi yo'nalishlarni tartibga soluvchi huquq sohasi hisoblanadi. U bevosita davlat organlari faoliyatini, ularning fuqarolar bilan o'zaro munosabatini va javobgarlik masalalarini qamrab oladi.

2. Ma'muriy huquq sohasidagi asosiy islohotlar

2.1. Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning yangi tahriri

2022 yilda qabul qilingan yangi tahrirdagi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks xalqaro standartlarga yaqinlashtirilgan bo'lib, unda inson huquqlari ustuvorligini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilgan. Jinoyat va ma'muriy huquqbuzarliklar o'rtasidagi farqlash aniq belgilab qo'yilgan.

2.2. Ma'muriy sudlar tizimining takomillashuvi

O'zbekiston Respublikasida 2017 yildan boshlab ma'muriy sudlar alohida instansiya sifatida shakllantirildi. Ushbu sudlar davlat organlari qarorlaridan norozi bo'lgan fuqarolar va yuridik shaxslarning da'volarini ko'rib chiqishda muhim rol o'ynaydi. Bu esa fuqarolarning huquqiy himoyasini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

2.3. Davlat boshqaruvi va raqamlashtirish

So'nggi yillarda davlat xizmatlari ko'rsatish tizimi bosqichma-bosqich raqamlashtirilib, "Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali" orqali ko'plab xizmatlar onlayn shaklga o'tkazildi. Bu ma'muriy tartib-taomillarni soddalashtirdi va shaffoflikni oshirdi.

3. Dolzarb muammolar va ularni hal etish yo'llari

Ma'muriy huquq sohasida olib borilayotgan islohotlarga qaramay, ayrim tizimli muammolar hamon mavjud:

- Normativ hujjatlarning bir-biriga zidligi.
- Qonunlarning amalda to'liq qo'llanilmasligi.
- Fuqarolarning huquqiy savodxonligining pastligi.

Ushbu muammolarni hal etish uchun quyidagi chora-tadbirlar muhim:

- Normativ-huquqiy bazani uyg'unlashtirish.
- Sud-huquq tizimida kadrlar salohiyatini oshirish.
- Huquqiy targ'ibot va ta'lim ishlarini kuchaytirish.

4. Xalqaro tajriba va O'zbekiston yo'li

Ko'plab rivojlangan davlatlarda, xususan Germaniya, Fransiya va AQShda ma'muriy sudlar faoliyati fuqarolar huquqlarini himoya qilishning asosiy

vositalaridan biridir. O‘zbekiston bu yo‘nalishda xalqaro tajribalardan unumli foydalanmoqda. Shu bilan birga, milliy mentalitet va huquqiy an‘analar inobatga olingan holda o‘z modelini shakllantirmoqda.

Xulosa:

O‘zbekistonda ma‘muriy huquq sohasidagi islohotlar izchil davom etmoqda va ularning natijalari jamiyatda huquqiy madaniyatni oshirish, inson huquqlari va erkinliklarini ta‘minlashga xizmat qilmoqda. Xususan, ma‘muriy jarayonlarning sud nazoratiga olinishi, raqamli texnologiyalar joriy etilishi, davlat organlari faoliyatining ochiqligi va shaffofligini ta‘minlash ma‘muriy huquqning sifat jihatdan yangi bosqichga o‘tganini ko‘rsatmoqda. Biroq ayrim normativ-huquqiy hujjatlarning bir-biriga zidligi, huquqni qo‘llash amaliyotidagi muammolar hali ham mavjud. Shu sababli, qonunchilikni uyg‘unlashtirish va xalqaro standartlarga yaqinlashtirish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksi. – Toshkent, 2022.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ma‘muriy islohotlar to‘g‘risida”gi Farmoni. – 2023 yil.
4. Karimov I.A. “Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch”. – Toshkent: Ma‘naviyat, 2008.
5. Xalqaro huquqiy tajriba: BMT, Yevropa Ittifoqi va AQShdagi ma‘muriy sud tizimlari (ilmiy sharhlar to‘plami). – Toshkent: Adolat, 2021.
6. Internet manbalari: www.lex.uz, www.norma.uz, www.president.uz